

RAAP-NOTITIE 97

Plangebied Schaapsweg

Gemeente Roerdalen

Een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI)

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Roerdalen

Project: AAI-1 plangebied Schaapsweg (gemeente Roerdalen)

Titel: plangebied Schaapsweg, gemeente Roerdalen; een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI-1)

Status: eindversie

Datum: mei 2002

Auteur: drs. J.J.G. Geraeds

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2002\ROSC\N097-ROSC.doc

Projectcode: ROSC

Projectleider: drs. J.J.G. Geraeds

Projectmedewerker: drs. D. Keyers

ARCHIS-waarnemingsnummer: 131447

Autorisatie:

drs. N.G. Stikker

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2002

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van gemeente Roerdalen heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in maart 2002 een Aanvullende Archeologische Inventarisatie (AAI) uitgevoerd in plangebied Schaapsweg. Het archeologisch onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen kan leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek is het opsporen van eventueel aanwezige archeologische resten en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Onderzoeksgebied en archeologische verwachting

Het plangebied ligt direct ten westen van de Schaapsweg. Het plangebied staat afgebeeld op kaartblad 58G van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat is 201.800/352.400. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als akkerland. Voor het plangebied geldt een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden (zie § 2.2).

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Onderhavig onderzoek bestond uit een beknopt bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is vooralsnog beperkt gebleven tot een oppervlaktekartering en een booronderzoek met een zandguts. Eventueel waarderend onderzoek kan in een later stadium plaatsvinden.

De AAI is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het Handboek ROB-specificaties (Brinkkemper e.a., 1998) en (voor zover mogelijk) conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in of nabij het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Dekzandruggen al dan niet met oud-bouwanlanddek. Deze dekzandruggen maken deel uit van het Terras van Vlodrop (Staring Centrum, 1992).

Bodem

Horstpodzolgronden bestaande uit lemig fijn zand met grondwatertrap VII (Stichting voor Bodemkartering, 1968).

Archeologie

In ARCHIS staan geen archeologische vindplaatsen geregistreerd uit het plangebied. Uit de directe nabijheid van het plangebied zijn zes vindplaatsen uit het Neolithicum (ARCHIS-waarnemingsnummers 31748, 31775, 31747 en 31767), Romeinse tijd (ARCHIS-waarnemingsnummers 33872 en 33873) en Late Middeleeuwen (ARCHIS-waarnemingsnummer 34740) bekend.

Archeologische verwachting

Volgens de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW; ROB, 2001) geldt voor het plangebied een hoge kans op het aantreffen van archeologische waarden. Op grond van het bureauonderzoek gold bij aanvang van het veldonderzoek voor het plangebied een middelmatige tot hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit het Neolithicum tot en met de Late Middeleeuwen. Het kan gaan om relatief grote nederzettingsterreinen (ca. 1,0 tot 3,0 ha) waarvan de meeste resten zich gezien de geologische situatie waarschijnlijk binnen circa 50 cm -Mv bevinden.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Oppervlaktekartering

Tijdens een oppervlaktekartering worden (akker)percelen systematisch in raaien belopen waarbij gelet wordt op aardewerkscherven, voorwerpen van steen en metaal, etc. Op deze wijze worden voornamelijk nederzettings-terreinen in kaart gebracht. De voor onderhavig onderzoek uitgevoerde oppervlaktekartering heeft plaatsgevonden door de akkers in banen met een onderlinge afstand van vijf meter te belopen. Afhankelijk van de situatie in het veld is dit systeem aangepast door de afstand te verkleinen of te vergroten.

De vondstzichtbaarheid van de akkers was goed tot redelijk. Op twee na waren de akkers in gebruik als aspergeakker.

Booronderzoek

Tijdens het veldonderzoek zijn 22 boringen verricht met een zandguts in drie raaien van oost naar west (figuur 1). De boringen binnen een raai verspringen ten opzichte van die in de naastgelegen raai, waardoor een systeem bestaat uit gelijkbenige driehoeken ontstaat.

Er is geboord tot maximaal 1,10 m -Mv met een zandguts (diameter twee cm). De boringen zijn volgens een standaardmethode beschreven en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden).

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Volgens de bodemkaart (Stichting voor Bodemkartering, 1968) bestaat het natuurlijke bodemprofiel in het plangebied uit een zogenaamd A-B-C-profiel gevormd in laat-glaciale riviersedimenten van de Maas en de Roer.

Het blijkt dat het bodemprofiel grotendeels verstoord is door de teelt van asperges. Ter hoogte van de boringen 3, 4, 5, 6, 7 en 8 is het bodemprofiel verstoord tot 0,75 à 1,0 m -Mv. In de boringen 9, 15 en 19 is het bodemprofiel verstoord tot 0,6 à 0,7 m -Mv. In alle andere boringen is sprake van een bouwvoor met een dikte variërend van 0,4 tot 0,5 m. Met uitzondering van de boringen 9, 12, 13, 14, en 17 is in geen enkele boring de B-horizont aangetroffen en begint na de verstoorde laag/bouwvoor meteen de C-horizont.

Archeologie

De oppervlaktekartering heeft archeologische resten opgeleverd uit de Steentijd, IJzertijd, Vroege Middeleeuwen en Late Middeleeuwen. Uit de Steentijd zijn twee vuursteen fragmenten verzameld: één afslag en één klingfragment. Deze kunnen geïnterpreteerd worden als losse vondsten. Uit de IJzertijd zijn 73 fragmenten aardewerk verzameld in 30 clusters. Elke cluster heeft een diameter van ongeveer 20 m en bestaat uit één of meer fragmenten aardewerk. Uit de Vroege Middeleeuwen zijn vijf fragmenten aardewerk afkomstig, hetgeen mogelijk wijst op bewoningsactiviteiten in die periode. Tevens zijn twee fragmenten aardewerk uit de Middeleeuwen (van Vroege Middeleeuwen tot Late Middeleeuwen) verzameld en twee fragmenten aardewerk die niet determineerbaar zijn.

In het hele plangebied is aardewerk verzameld uit de Late Middeleeuwen (zogenaamd Elmpter waar), hetgeen er op wijst dat het plangebied mogelijk al in de Late Middeleeuwen is ontgonnen.

Uit de boringen blijkt dat de bodem in het plangebied grotendeels verstoord is, waarschijnlijk ten gevolge van de teelt van asperges (bij de aanleg van de aspergebedden wordt de bodem omgezet tot 0,75 à 1,0 m -Mv). De grote hoeveelheid prehistorisch aardewerk kan wijzen op resten van een nederzetting, maar eventueel ook op een urnenveld (hoewel geen crematieresten zijn aangetroffen). Dat veel aardewerk aan de oppervlakte ligt, wijst er tevens op dat de vindplaats grotendeels verstoord is door bodemingrepen. Het wil echter niet zeggen dat de vindplaats daarmee waardeloos is. Diep ingegraven sporen kunnen nog aanwezig zijn onder de verstoorde bovenlaag.

Uit het booronderzoek blijkt ook dat de verstoringsdiepte verschilt per akker. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de teelt van asperges. De laatste jaren zijn door de toenemende mechanisatie in de landbouwsector de bodemingrepen steeds dieper geworden. De akker waarop recentelijk asperges zijn aangeplant, zal daardoor dieper zijn omgezet dan de omliggende percelen.

Uit informatie van een grondeigenaar is gebleken dat ooit het hele plangebied uit aspergeakkers heeft bestaan, dus ook de twee akkers die momenteel in gebruik zijn als grasland. Dit is bevestigd tijdens het booronderzoek. De bodem is echter niet zo diep verstoord als op de omliggende akkers (de bodemingrepen reikten destijds niet zo diep).

Gezien de vondstverspreiding wordt het hele plangebied beschouwd als één vindplaats met de onderstaande basisgegevens.

RAAP-objectnummer: ROSC 01

1. **ARCHIS-waarnemingsnummer:** 131447
2. **Coördinaten:** 201.800/352.400; **Kaartblad:** 58G
3. **Gemeente:** Roerdalen; **Toponiem:** Schoolkamp
4. **Maaiveld:** grasland en aspergeakkers
5. **Geomorfologie:** dekzandruggen met oud bouwlanddek

6. **Complextype:** nederzetting (waarschijnlijk)
7. **Datering:** IJzertijd en Vroege Middeleeuwen
8. **Vondsten:** uitsluitend veldkartering (ROSC 01)
9. **Diepteligging archeologische laag/vondsten:** oppervlakte
10. **Globale omvang:** circa 11 ha

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Uit het AAI blijkt dat zich in het plangebied een archeologische vindplaats uit de IJzertijd en mogelijk de Vroege Middeleeuwen bevindt. De omvang van de vindplaats is niet bepaald: het gehele plangebied is als één grote vindplaats van circa 11 ha geïnterpreteerd.

Aangezien de bodemverstoringen dieper reiken dan de bouwvoor, lijken de gaafheid en conservering van de vindplaats slecht te zijn.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van de oppervlaktekartering en het booronderzoek wordt aanbevolen de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging nader vast te stellen door middel van een Aanvullend Archeologisch Onderzoek (AAO). Behoud van de archeologische vindplaats bij een niet aangepaste uitvoering van de huidige plannen is gezien de geringe diepteligging en de kwetsbaarheid van de archeologische resten niet mogelijk.

Indien besloten wordt dat de vindplaats niet behouden kan worden, is het wenselijk zo snel mogelijk een vervolgonderzoek door middel van proefsleuven uit te laten voeren. Dit om in een vroeg stadium over voldoende gegevens te kunnen beschikken op grond waarvan het bevoegd gezag een besluit kan nemen met betrekking tot het al dan niet (geheel) opgraven van de vindplaats.

Met betrekking tot deze aanbevelingen dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van de provincie Limburg (dr. G. Janssen).

Literatuur

- Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998.** *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- ROB, 2001.** *Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (2e generatie)*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.
- Staring Centrum, 1992.** *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, kaartblad 58 Roermond*. Staring Centrum, Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering, 1968.** *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij kaartblad 58 Oost Roermond*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001.** *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Gebruikte afkortingen

AAI	Aanvullende Archeologische Inventarisatie
AAO	Aanvullend Archeologisch Onderzoek
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
Mv	Maaiveld

Verklarende woordenlijst

- dekzand** fijnzandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente)
- glaciaal** IJstijd: koude periode uit het Pleistoceen
- podzol** bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoelingslaag (B-horizont). Het proces van het uitloggen van de E-horizont en de vorming van een B-horizont door inspoeling van amorfe humus en ijzer wordt podzolering genoemd

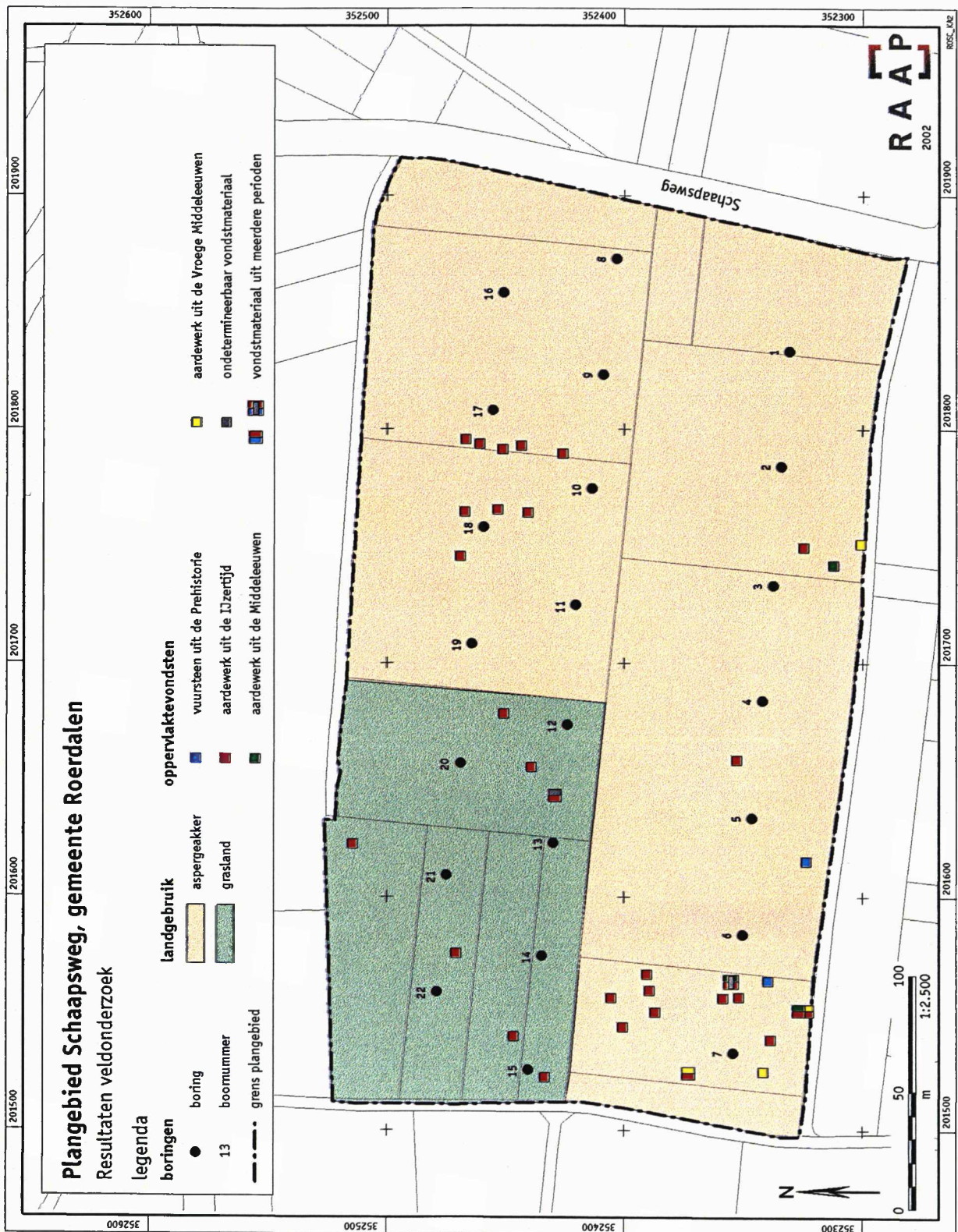
Overzicht van figuren en tabellen

Figuur 1. Resultaten veldonderzoek.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Periode	Datering
Nieuwe tijd	1500 - heden
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd	12 voor - 450 na Chr.
IJzertijd	800 - 12 voor Chr.
Bronstijd	2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300 - 2000 voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800 - 4900 voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000 - 8800 voor Chr.

Tabel 1: Archeologische tijdschaal.

Figuur 1: Resultaten veldonderzoek.